

УДК 69:334.758

М.В. Микитась

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УГОД ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ В БУДІВНИЦТВІ

АНОТАЦІЯ

У статті наведена класифікація угод злиття та поглинання. Розглянуті особливості, які мають бути враховані при визначення ефективності угоди.

Ключові слова: злиття та поглинання, види, ефективність угоди злиття та поглинання.

АННОТАЦИЯ

В статье приведена классификация сделок слияния и поглощения. Рассмотрены особенности, которые должны быть учтены при определении эффективности сделки.

Ключевые слова: слияния и поглощения, виды, эффективность соглашения слияния и поглощения.

ANNOTATION

The paper provides a classification of mergers and acquisitions. The features that should be considered when determining the efficiency of the transaction.

Key words: mergers and acquisitions, types, effective agreement mergers and acquisitions.

Одним із перспективним напрямком розвитку підприємства, нарощування його стратегічного потенціалу в міжнародній практиці вважається реалізація угоди злиття та поглинання. Так, за даними ООН, у 2008 році у світі було здійснено тільки міжнародних злиттів та поглинань на суму 1 184 млрд. дол. США, що становило близько 82 % усього притоку прямих іноземних інвестицій у світі за відповідний період [3]. При цьому мотиви здійснення таких угод різняться від очікування економії (на трансакційних витратах, за рахунок масштабу виробництва), поєднання ресурсів та потенціалу, підвищення якості і ефективності управління, а отже розширення ринку та зміцнення позицій на ньому до особистих мотивів менеджерів для зміцнення статусу [1,2].

Як свідчить світовий досвід, тенденція щодо злиття і поглинання не обминула і будівельну галузь. Так в 2011 році домовилися про об'єднання одні з найбільших будівельних компаній Великобританії Taylor Woodrow і George Wimpey. Передбачається, що в результаті операції вийде гігантський концерн з капіталізацією близько 5 мільярдів фунтів стерлінгів (9,8 мільярда доларів). 49 відсотків його цінних паперів буде належати акціонерам George Wimpey, а 51 відсоток – Taylor Woodrow. Обидві компанії, хоча і зареєстровані у Великобританії, займаються будівництвом як в Європі, так і в США і Канаді. Інвестори негайно відреагували на новину про злиття. Акції George Wimpey піднялися відразу на 19 відсотків, що є найбільш різким підйомом їх вартості за 15 років. Цінні папери Taylor Woodrow зросли також на 19 відсотків, зробивши самий різкий стрибок з 1992 року, відзначає Bloomberg. Нова компанія буде будувати близько 22 тисяч будинків у Великобританії і 9 тисяч будинків в США щорічно. За рахунок об'єднання Taylor Woodrow і George Wimpey сподіваються на значне скорочення витрат і штату. Зараз на обидві компанії працює в цілому 14 тисяч чоловік [4].

Ефективність цієї угоди можна буде оцінити вже наприкінці поточного року. Проте, необхідно зауважити, що як свідчить досвід, близько 50-60% угод злиття та поглинання не приносять очікуваних результатів. Це пов'язано перш за все з переоцінкою можливих позитивних результатів, недооцінкою можливих витрат або просто невмінням врахувати всі аспекти угоди та реакцію учасників, аж до персоналу організацій, злиття яких передбачається. Саме тому об'єктивна попередня оцінка ефективності угоди злиття та поглинання є дуже важливою.

Склад оцінки ефективності угоди злиття та поглинання тісно пов'язаний з видом такої угоди.

Найчастіше розрізняють наступні види угод злиття та поглинання [1, 5]:

- за характером інтеграції компаній:
 - горизонтальні;
 - вертикальні;
 - конгломератні;
 - чисті конгломератні;
 - родові;
 - з розширенням ринку;
 - з розширенням виробництва (продуктової лінії);

- за метою об'єднання потенціалу:
 - для нарощування виробничого потенціалу;
 - для нарощування управлінського потенціалу;
 - для нарощування ринкового потенціалу;
 - для нарощування стратегічного потенціалу;
- за способом об'єднання потенціалу:
 - корпоративні альянси;
 - корпорації;
 - виробничі злиття та поглинання;
 - чисто фінансові злиття та поглинання;
- за умовами злиття та поглинання:
 - об'єднання на паритетних умовах;
 - об'єднання не на паритетних умовах;
 - об'єднання зі створенням нової юридичної особи;
 - повне поглинання;
 - часткове поглинання;
- за механізмом злиття:
 - з приєднанням всіх активів та зобов'язань;
 - купівля всіх або деяких активів компанії, що поглинається;
 - купівля акцій з розрахунком в грошовому еквіваленті;
 - купівля акцій з розрахунком акціями або цінними паперами;
- за формою фінансування угоди:
 - грошові;
 - змішані;
 - оплата частками;
- за синергією діяльності компаній:
 - пов'язані;
 - непов'язані;
- за географічною ознакою:
 - національні;
 - транснаціональні;
- за галузевим зрізом:
 - привабливі;
 - непривабливі;
- за відношенням компаній до об'єднання:
 - ворожі;
 - дружні.

Для оцінки ефективності угоди злиття та поглинання на нашу думку до наведеної класифікації необхідно додати групу „за мотивами угоди”, оскільки саме ступенем досягнення очікуваного результату характеризуватиметься ефективність угоди.

Зміна вартості компанії – основний фінансовий результат злиття. Розрізняють такі традиційні методи оцінки вартості компаній як оцінку вартості чистих активів (витратний підхід), метод коефіцієнтів (порівняльний підхід) та метод дисконтова них грошових потоків (дохідний підхід).

На інструменти оцінки ефективності угоди злиття та поглинання, порядок розрахунку, склад конкретних показників впливають особливості бухгалтерського обліку, законодавче визначення поняття „злиття”.

В Україні відповідно до статті 104 Цивільного Кодексу злиття, поряд із приєднанням, поділом та перетворенням, є одним із способів припинення юридичної особи - в результаті передання всього свого майна, прав та обов'язків іншим юридичним особам – правонаступникам.

Відповідно до статті 106 Цивільного Кодексу злиття, приєднання, поділ та перетворення юридичної особи здійснюються за рішенням його учасників або органу юридичної особи, уповноваженого на це установчими документами, а у випадках, передбачених законом, - за рішенням суду або відповідних органів державної влади. Також законом може бути передбачено одержання згоди відповідних органів державної влади на припинення юридичної особи шляхом злиття або приєднання. Статтею 107 визначений порядок припинення юридичної особи шляхом злиття, приєднання, поділу та перетворення.

У статті 59 Господарського Кодексу злиття також наводиться як один із способів припинення діяльності суб'єкта господарювання шляхом його реорганізації. В статті зазначається, що у разі злиття суб'єктів господарювання усі майнові права та обов'язки кожного з них переходять до суб'єкта господарювання, що утворений внаслідок злиття. У разі приєднання одного або кількох суб'єктів господарювання до іншого суб'єкта господарювання до цього останнього переходять усі майнові права та обов'язки приєднаних суб'єктів господарювання.

Аналіз приведених положень кодексів, свідчить про те, що і у разі злиття суб'єктів господарювання обов'язковим є створення нового

суб'єкта господарювання, до якого перейдуть усі майнові права та обов'язки компаній, що зливаються.

Термін „поглинання” взагалі не використовується, натомість виділяється термін „приєднання”.

Статтею 3 Закону України „Про акціонерні товариства” визначено, що акціонерне товариство може бути створене шляхом заснування або злиття, поділу, виділу чи перетворення підприємницького (підприємницьких) товариства, державного (державних), комунального (комунальних) та інших підприємств у акціонерне товариство. Особливості створення акціонерного товариства шляхом злиття, поділу, виділу чи перетворення підприємницького (підприємницьких) товариств, державного (державних) та комунального (комунальних) підприємств у акціонерне товариство визначаються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Законом визначено, що злиття, поділ або перетворення акціонерного товариства вважається завершеним з дати внесення до Єдиного державного реєстру запису про припинення акціонерного товариства та про реєстрацію підприємницького товариства- правонаступника (товариств- правонаступників).

Баланси підприємств, що зливаються, консолідуються [6]: тобто всі майнові права та обов'язки кількох юридичних осіб концентруються на балансі одного новоствореного підприємства, а у випадку приєднання – на балансі вже діючого на момент прийняття рішення про приєднання підприємства. Порядок врегулювання грошових зобов'язань або податкового боргу у разі реорганізації платника податку передбачено статтею 98 Податкового Кодексу України.

На нашу думку, одним із найбільш перспективних напрямків злиття будівельних підприємств є вертикальна інтеграція, спрямована на отримання контролю над усім циклом інвестиційно-будівельного процесу – від проектування, будівництва до експлуатації об'єкта, включаючи виробництво окремих видів будівельних матеріалів (наприклад бетону, вікон та дверей тощо), підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації персоналу.

Утворення такої складної організаційної структури потребує при визначенні ефективності угоди злиття врахування особливостей кожного із перелічених видів бізнесу, особливостей його бухгалтерського обліку, оподаткування, дотримання вимог щодо функціонування на ринку тощо.

Список літератури:

1. *Пробоїв О.* Управління процесами злиття і поглинання компаній з метою нарощування стратегічного потенціалу // Електронний ресурс. Режим доступу:
2. *Сулєвський В.В.* Злиття та поглинання як фактор підвищення вартості підприємств// Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ekhp/2011_4/st12.pdf
3. *Литовченко Н.В.* Злиття та поглинання: проблеми визначення дефініцій //Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2011. - №3(11).
4. <http://iipi.ru/najbilshi-budivelniki-britanskogo-zhitla-ogolosili/>
5. *Кутейніцина О.* Злиття і поглинання як напрямки розвитку компаній // Електронний ресурс. Режим доступу:
6. *Реорганізація підприємства та податкові наслідки*// Електронний ресурс. Режим доступу: <http://legaltech.od.ua/reorganizatsiya-pidpriyemstva-ta-podatkfovi-naslidki/>

Отримано: 19.04.2012

О.С. Іщенко,
А. Хусейн

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ БУДІВЕЛЬНИХ ПРОЕКТІВ, ЯК НЕВІД'ЄМНОЇ ЧАСТИНИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУДІВЕЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

АНОТАЦІЯ

В статті виконано аналіз організаційно-технологічних питань, що виникають на етапі підготовки будівельного проекту до реалізації.

АННОТАЦИЯ

В статье выполнен анализ организационно-технологических вопросов, возникающих на этапе подготовки строительного проекта к реализации.

ANNOTATION

In the article the analysis of organizational and technological issues that arise during the preparation phase construction project to realization.